

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 19. rujna 2007.

Šesnaest stoljeća od smrti sv. Ivana Zlatoustoga

Draga braćo i sestre!

Ove godine pada šesnaest stoljeća od smrti svetoga Ivana Zlatoustoga (407-2007). Moe se reći da je Ivan iz Antiohije, nazvan Krizostom, to jest "Zlatousti" zbog svoje rječitosti i v i danas, pa i zbog svojih djela. Anonimni pisar prepisivač ostavio je zapisano da su ona "prošla cijelim svijetom kao bljesak munje". Njegovi spisi i nama, kao i vjernicima njegova doba koji su opetovano bili bez njega zbog njegovih progonstava, omogućuju da ivimo s njegovim knjigama unatoč njegovoj odsutnosti. To je ono što je i on sam predlagao iz progonstva u jednome svome pismu (usp. Olimpijadi, Pismo 8,45).

Rođen oko 349. u Antiohiji Sirijskoj (danas Atakya na jugu Turske), tamo je i obnašao svećeničku slubu oko jedanaest godina do 397. kada je imenovan biskupom Carigrada te je u glavnome gradu Carstva obnašao svoju biskupsku slubu prije dva progona, koji su slijedili brzo jedan za drugim, između 403. i 407. Danas ćemo se zadržati na promišljanju Krizostomovih antiohijskih godina.

Siroče je zbog smrti oca ostao u djetinjoj dobi, ivio je s majkom Antusom koja je u njega udahnila profinjenu ljudsku osjećajnost i duboku kršćansku vjeru. Polazio je osnovno i više školovanje okrunjeno tečajevima iz filozofije i retorike, a učitelj mu je bio poganin Libanio, najpoznatiji govornik onoga doba. U njegovoj školi Ivan je postao najveći govornik kasne grčke antike. Kršten je 368., za crkveni ga je ivot pripremio biskup Melecije koji ga je 371. postavio za lektora. Ta činjenica označila je slubeni ulazak Krizostoma u crkveni cursus. Od 367. do 372. je polazio Asceterij (Asceterio), neku vrstu sjemeništa u Antiohiji zajedno sa skupinom mladih, od kojih su

neki postali biskupi pod vodstvom poznatoga egzegete Diodora iz Tarsa koji je Ivana uveo u povijesno-knjevnu egzegezu, karakterističnu za antiohijsku tradiciju.

Potom se na četiri godine povukao među eremite na oblinju planinu Silpio. To povlačenje u samoću produio je još dvije godine, koje je proivio sam u spilji pod vodstvom jednog "starca". U tome razdoblju potpuno se posvetio razmatranju "Kristovih zakona", evanđelja i osobito Pavlovim poslanicama. Kada se razbolio nije mogao brinuti sam o sebi te se morao vratiti u kršćansku zajednicu u Antiohiji (usp. Palladio, ivot 5). Gospodin je intervenirao – pojašnjava ivotopisac – s bolešću u pravi trenutak da bi Ivanu omogućio da slijedi svoj pravi poziv. Zapravo, on sam će napisati da bi ako bi trebao izabrati alternativu između nedaća upravljanja Crkvom i mira monaškoga ivota tisuću puta radije odabrao pastoralno sluenje (usp. O svećeništvu, 6,7): Krizostom se osjećao pozvanim upravo na to. I tu se dogodila odlučujuća promjena njegove povijesti zvanja: pastir duša s punim radnim vremenom! Bliskost s riječju Bojom, što ju je njegovao u tijeku godina pustinjačkog ivota u njemu je do zrelosti dovela nezadrivu potrebu da propovijeda evanđelje, da drugima daruje ono što je on sam primio u godinama razmatranja. Misionarski ideal tako ga je, vatrene duše, uveo u pastoralnu skrb.

Između 378. i 379. vratio se u grad. Đakonom je postao 381, svećenikom 386, te je postao slavan propovjednik u crkvama svoga grada. Drao je homilije protiv arijanaca, nakon kojih su slijedile one u spomen na antiohijske mučenike i druge za glavne liturgijske blagdane: riječ je o velikome nauku vjere u Krista, također u svjetlu njegovih svetih. Ivanova "junačka godina" bila je 387, takozvana godina "ustanka kipova". Narod je srušio carske kipove u znak prosvjeda protiv povišenja poreza. Vidi se da se neke stvari u povijesti ne mijenjaju! U tim danima korizme i tjeskobe zbog imperatorovih kazni koje su prijetile, on je odrao svoje 22 zanosne Propovijedi o kipovima, usmjerene na pokoru i obraćenje. Nakon toga uslijedilo je razdoblje radosne pastoralne skrbi (387-397).

Krizostom je među najplodnijim Ocima: do njega je do nas došlo 17 traktata, više od 700 autentičnih propovijedi, komentari na Mateja i Pavla (Poslanice Rimljanima, Korinćanima, Efeanima i Hebrejima) te 241 pismo. Nije bio spekulativni teolog. No, prenosio je tradicionalni i pouzdani nauk Crkve u doba teoloških razilaenja potaknutih nadasve arijanstvom, to jest nijekanjem Kristova boanstva. Zato je pouzdani svjedok dogmatskoga razvitka što ga je dostignula Crkva u IV. i V. stoljeću. Njegova je teologija na profinjeni način pastoralna, i u njoj je stalno izraena briga za dosljednost između misli izrečene riječju i onoga što se ivi. To je na osobit način nit vodilja sjajnih kateheza kojima je katekumene pripremao na primanje krštenja. Kada je već bio blizu smrti napisao je da je vrijednost čovjeka u "točnome poznavanju pravoga nauka i u čestitosti ivota" (Pismo iz progonstva). Dvije stvari – poznavanje istine i čestitost ivota – idu skupa: znanje se mora provesti u ivot. Svaka je njegova intervencija uvijek je kanila u vjericima razviti korištenje inteligencije, istinskoga razuma, kako bi se shvatili i u ivot proveli moralni i duhovni zahtjevi vjere.

Ivan Zlatousti svojim spisima skrbi za to da duhovno prati cjeloviti razvitak osobe, u njezinoj

fizičkoj, intelektualnoj i vjerskoj dimenziji. Različite faze rasta uspoređuju se s isto tolikim brojem beskrajnoga oceana: "Prvo od tih mora je djetinjstvo" (Homilija 81,5 o Matejevu evanđelju). Naime, "upravo u to prvo doba očituju se nagnuća poroku i kreposti". Zbog toga Boji zakon od najranijeg doba mora biti utisnut u dušu "kao na voštanu ploču" (Homilija 3,1, o Ivanovu evanđelju): ta je dob zapravo najvanija. Moramo imati na umu koliko je vano da u toj prvoj fazi ivota u čovjeka stvarno uđu velika usmjerenja koja daju ispravnu perspektivu egzistenciji. Krizostom zato preporučuje: "Još od najranije dobi opremite djecu duhovnim orujem i poučite ih da se prekrie na čelu rukom" (Homilija 12,7 o Prvoj poslanici Korinćanima). Dolaze potom adolescencija i mladost: "Po djetinjstvu slijedi more adolescencije u koje pušu snani vjetrovi... jer u nama raste... pouda" (Homilija 81,5 o Matejevu evanđelju). Na kraju dolaze zaruke i vjenčanje: "Nakon mladosti dolazi doba zrele osobe, u kojemu stiu obiteljske obveze: to je vrijeme traenja ene" (isto tamo). On podsjeća na svrhe braka obogaćujući ih – pozivajući na krepost umjerenosti – bogatim spletom personaliziranih odnosa. Dobro pripremljeni suprunici na taj način preprečuju put rastavi: sve se događa s radošću i djeca se mogu odgajati za kreposti. Kada se potom rodi prvo dijete, ono je "kao most; troje postaju jedno tijelo jer dijete spaja dva dijela" (Homilija 12,5 o Poslanici Korinćanima) i troje tvore "obitelj, malu Crkvu" (Homilija 20,6 o Poslanici Efeanima).

Krizostom je uobičajeno propovijedao u tijeku liturgije, "mjesta" u kojemu se zajednica izgrađuje Riječju i Euharistijom. Na njoj okupljeno mnoštvo očituje jedinu Crkvu (Homilija 8,7 o Poslanici Rimljanima), sama je riječ upućena na svakome mjestu svima (Homilija 24,2 o Prvoj poslanici Korinćanima), a euharistijsko zajedništvo postaje učinkoviti znak jedinstva (Homilija 32,7 o Matejevom evanđelju). Njegov pastoralni plan bio je uključen u ivot Crkve u kojoj su vjernici laici krštenjem poprimali svećeničku, kraljevsku i proročku slubu. Vjerniku laiku kae: "I tebe također krštenje čini kraljem, svećenikom i prorokom" (Homilija 3,5 o Poslanici Korinćanima). Iz toga proizlazi osnovna obveza poslanja jer je svatko u određenoj mjeri odgovoran za spasenje drugih: "Načelo našega društvenoga ivota je... ne zanimati se samo za sebe!" (Homilija 9,2 o Knjizi Postanka). Sve se odvija između dva pola: velike Crkve i "male Crkve", obitelji, u uzajamnom odnosu.

Kako moete vidjeti, draga braćo i sestre, ta Krizostomova lekcija o autentičnoj kršćanskoj prisutnosti vjernika laika u obitelji i u društvu i danas je više nego aktualna. Molimo Gospodina da nas učini poslušnima za naučavanja ovoga velikoga Učitelja vjere.

Apel

Ovih su dana neke područja razorena teškim nepogodama: mislim na poplave u nekim orijentalnim zemljama, kao i na uasne poare u Grčkoj, Italiji i drugim europskim nacijama. Pred tako dramatičnim prilikama koje su prouzročile brojne rtve i ogromne materijalne štete, ne moe se ne biti zabirnut zbog neodgovornoga ponašanja nekih koji u opasnost dovode ivot ljudi i uništavaju ambijentalnu baštinu, dragocjeno dobro cijeloga čovječanstva. Pridruujem se onima koji

opravdano osuđuju takva kriminalna djela i sve pozivam da mole za rtve tih tragedija.

Papin pozdrav hrvatskim hodočasniciima na hrvatskom:

Pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, a na poseban način pripadnike hrvatskih zračnih snaga i djelatnike Vojnoga Ordinarijata. Neka Boji blagoslov bude uvijek nad vama i nad vašim obiteljima te vas čuva u radosti i miru. Hvaljen Isus i Marija!

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana